

Svenskfödd häst ur EU-rättsligt perspektiv

I det följande redovisas resultatet av en utav ST utförd intern EU-rättslig granskning av olika definitioner av uttrycket svenskfödd häst och huruvida de utgör hinder för den fria rörligheten av varor på EU:s inre marknad.

	<u>sid</u>
Det EU-rättsliga regelverket	3
<i>Rättsakter</i>	3
<i>Primärrätt</i>	3
<i>Sekundärrätt</i>	3
<i>Tolkning av det EU-rättsliga regelverket</i>	3
Stommen i det EU-rättsliga regelverket	4
<i>Fördrag</i>	4
<i>Förordningar</i>	4
<i>Direktiv</i>	4
Den inre marknaden med fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital	5
<i>Gränsöverskridande handel</i>	5
<i>Adressater för EUF-fördraget</i>	6
<i>Aktiva och passiva åtgärder</i>	6
<i>Kvantitativa restriktioner</i>	7
<i>Åtgärder med motsvarande verkan</i>	7
<i>Godtycklig diskriminering eller förtäckt begränsning av handeln inom gemenskapen</i>	8
<i>Godtycklig diskriminering</i>	8
<i>Förtäckt begränsning av handeln inom gemenskapen</i>	9
Direktivet 90/428/EEG (tävlingsdirektivet)	11
Den Zootekniska förordningen	12
Rätten till uppfödarpremier	13
Betydelsen av uttrycket "svenskfödd häst"	13
Den nuvarande definitionen av svenskfödd häst	13
Identifiering av hästdjur	14

<i>EU-domstolens bedömning av krav på att en av medlemsstat godkänd vara måste genomgå ett nytt förfarande för undersökning och godkännande i en annan medlemsstat</i>	14
<i>Rättsfallet enligt punkten 1</i>	15
<i>Rättsfallet enligt punkten 2</i>	17
<i>Slutsatser</i>	17
Svenskfödd häst = en i Sverige född häst undan ett vid fölningstillfället hos ST registrerat sto	18
Svenskfödd häst = en i Sverige född häst undan ett vid fölningstillfället hos ST registrerat sto där fölet stannar kvar i Sverige viss tid efter fölningstillfället	20
Betydelsen av att någon frivilligt accepterar ett EU-rättsligt handelshinder	23
Skadeståndsansvar vid myndighetsutövning	24
Identifiering och registrering av föl inom EU	25
<i>Förordningar och direktiv för identifiering av hästdjur</i>	25
<i>Identifiering av hästdjur i dagsläget</i>	26
<i>Direktivet 90/427/EEG</i>	26
<i>Hästpassförordningen</i>	27
<i>Den Zootekniska förordningen</i>	29
<i>Djurhälsoförordningen</i>	29
Avelsprogram enligt den Zootekniska förordningen	34
<i>Definition av avelsprogram och avelsorganisation</i>	34
<i>Genomförande av avelsprogram i andra medlemsstater i EU</i>	35
<i>Anmälan om avelsprogram i annan medlemsstat</i>	35
<i>Befogenheter för en avelsorganisation i en annan medlemsstat</i>	38
Curriculum vitae	39

Det EU-rättsliga regelverket

Rättsakter

Ett gemensamt begrepp för EU:s lagar och regler är rättsakter. Unionens olika typer av lagstiftning har inte samma rättsliga värde.

Primärrätt

EU:s förnämsta rättskälla – EU:s grundlag – den rättskälla ur vilken rättsligt stöd hämtas för all annan EU-rättslig reglering är EU-fördragen, protokoll och bilagor till fördragen, fördragen om medlemsstaternas anslutning till EU samt andra fördrag. De utgör grunden för all EU:s verksamhet och betecknas som EU:s primärrätt. Primärrätten står ovanför all annan EU-rätt. Primärrätten är – som begreppet antyder – den rättskälla som rankas högst. EU får bara vidta åtgärder som har rättsligt stöd i primärrätten.

Sekundärrätt

EU:s andra lagar och regler – såsom förordningar, direktiv och beslut – betecknas som sekundärrätt. Sekundärrätten är en andrahandsrättskälla och har lägre dignitet än primärrätten. Skulle det visas att bestämmelser inom sekundärrätten strider mot bestämmelser inom primärrätten är de utan rättslig verkan, eftersom primärrätten har företräde framför sekundärrätten. Det är EU:s institutioner som lagstiftar inom sekundärrätten och behörigheten för dessa institutioner att lagstifta utgår från bestämmelser i primärrätten och måste med andra ord ha rättsligt stöd i primärrätten.

En rättslig utredning om vad som gäller inom EU-rätten måste därför alltid ytterst utgå från primärrätten.

Tolkning av det EU-rättsliga regelverket

EU-rättsliga bestämmelser ska tolkas utifrån en gemensam EU-rättslig metod. Med EU-rättslig metod avses den rättsliga metodik och de tolkningsmetoder som används av EU-domstolen. EU-domstolens tolkningsmetod kan karakteriseras som fri och starkt ändamålsorienterad (teleologisk).

Vid tolkningen ska ovillkorligen hänsyn tas till de övergripande mål som i primärrätten har ställts upp för hela unionen – såsom att främja

*en fri rörlighet av varor,
jämlika konkurrensförhållanden, samt*

en effektiv inre marknad.

Stommen i det EU-rättsliga regelverket

Stommen i det EU-rättsliga regelverket är fördrag, förordningar och direktiv.

Fördrag

Ett EU-fördrag är ett bindande – tvingande – avtal mellan EU-länderna. I fördraget fastställs EU:s mål, vilka regler som gäller för EU-institutionerna, hur beslut ska fattas samt förhållandet mellan EU och medlemsländerna. EU får bara vidta åtgärder som har stöd i fördragen.

Fördragen ändras för att göra EU effektivare och öppnare, förbereda EU för fler medlemmar och införa nya samarbetsområden.

Förordningar

En förordning är en typ av rättsakt som kan antas av Europeiska unionens institutioner. Förordningar utgör den kraftfullaste typen av rättsakter och används för att införa enhetliga och direkt tillämpliga bestämmelser inom unionen. Förordningar har allmän giltighet och är till alla delar bindande – tvingande – och direkt tillämpliga i alla medlemsstater. De kan åberopas inför en nationell domstol likt en nationell lag utan att en medlemsstat har vidtagit några åtgärder för att genomföra innehållet i förordningen. Djurhälsoförordningen och Zootekniska förordningen är två exempel på förordningar.

Direktiv

Ett direktiv är en typ av rättsakt som kan antas av Europeiska unionens institutioner. Ett direktiv är bindande eller tvingande för unionens medlemsstater med avseende på det resultat som de enligt direktivet ska uppnå, men överlåter åt de nationella myndigheterna att bestämma hur att gå till väga för att förverkliga innehållet i direktivet. Till skillnad från förordningar blir ett direktivs bestämmelser som huvudregel bindande för andra fysiska eller juridiska personer först efter det att bestämmelserna har införlivats i den nationella lagstiftningen. Exempel på direktiv är 90/428/EEG det sk tävlingsdirektivet och hästtävlingslagen är exempel på nationell lagstiftning.

Den inre marknaden med fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital

En av grundtankarna med Romfördraget från 1957 – varigenom EU bildades – var att skapa en inre marknad med fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital. Mellan EU:s medlemsstater ska varor, tjänster, personer och kapital kunna röra sig mellan staterna utan att hindras av tullar, avgifter eller diskriminerande behandling av medlemsstaterna.

Hästar är att anse som ”varor” i EU-rättslig bemärkelse och hästar omfattas således av bestämmelserna om den fria rörligheten av varor inom EU och det därmed sammanhängande förbudet av diskriminerande behandling av varor från andra medlemsstater.

Portalbestämmelserna om den fria marknaden finns numera i artiklarna 34–35 EUF-fördraget¹ som förbjuder kvantitativa import- och exportrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan mellan medlemsstaterna. Bestämmelserna i artiklarna ska – enligt artikel 36 samma fördrag – inte hindra sådana förbud mot eller restriktioner för import, export eller transitering som grundas på hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet eller intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv, att bevara växter, att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde eller att skydda industriell och kommersiell äganderätt. Sådana förbud eller restriktioner får dock inte utgöra ett medel för *godtycklig diskriminering* eller innefatta en *förtäckt begränsning av handeln* mellan medlemsstaterna².

Uppräkningen i artikel 36 EUF-fördraget är uttömmande. Detta innebär att det inte är möjligt att åberopa något utanför denna lista av undantag.

Gränsöverskridande handel

Artiklarna 34–35 EUF-fördraget gäller handelshinder ”mellan medlemsstater”. Ett gränsöverskridande element är därför en nödvändig förutsättning för att man ska bedöma ett ärende enligt dessa artiklar. Nationella åtgärder, som endast påverkar inhemska varor, faller utanför tillämpningsområdet för artiklarna 34–35 EUF-fördraget.

Villkoren för att uppfylla kravet på gränsöverskridande handel är enkla. Det räcker att åtgärden i fråga **indirekt kan** utgöra ett hinder för handeln inom EU. Kravet på gränsöverskridande handel kan även uppfyllas om produkten bara transiteras ge-

¹ Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

² ibidem

nom den berörda medlemsstaten. EU-domstolen har klargjort att till följd av den fria rörligheten ska fri transitering av varor inom EU anses utgöra en allmän princip. Oavsett var någonstans inom eller utanför den inre marknaden som en vara ursprungligen tillverkades ska alla varor omfattas av principen om fri rörlighet när de väl är i fri omsättning på den inre marknaden.

Adressater för EUF-fördraget

Artiklarna 34–36 EUF-fördraget avser åtgärder som vidtas av medlemsstaterna. I detta sammanhang har emellertid "medlemsstater" getts en vid tolkning och inkluderar alla myndigheter i ett land, såväl domstolar som administrativa myndigheter – d.v.s. åtgärder som har vidtagits av offentligrättsliga organ.

Även åtgärder som vidtas av civilrättsliga organ kan emellertid innefattas i offentligrättsliga organ. EU-domstolen har nämligen slagit fast följande:

Åtgärder som vidtas av ett branschorgan som i nationell lagstiftning har tilldelats föreskrivande och disciplinära befogenheter kan omfattas av tillämpningsområdet. Verksamheter som bedrivs av privaträttsliga organ som har skapats med stöd av lag, i huvudsak finansieras av regeringen eller genom obligatoriska bidrag från företag inom en viss sektor och/eller vars medlemmar utses av de offentliga myndigheterna eller som de offentliga myndigheterna utövar tillsyn över innefattas i tillämpningsområdet.

Aktiva och passiva åtgärder

Artikel 34 EUF-fördraget beskrivs ofta som en skydds rätt som kan åberopas mot nationella åtgärder som skapar omotiverade hinder för gränsöverskridande handel. De åtgärder som faller inom tillämpningsområdet för artikel 34 EUF-fördraget består huvudsakligen av bindande bestämmelser i medlemsstaternas lagstiftning, men även åtgärder som inte är bindande kan utgöra överträdelser av artikeln. En förvaltningspraxis kan bli föremål för en fördragsbrottstalan om den är tillräckligt utbredd och allmängiltig.

Mot bakgrund av medlemsstaternas skyldigheter enligt artikel 4.3 i fördraget om Europeiska unionen (f.d. artikel 10 EG), enligt vilka medlemsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att de skyldigheter fullgörs som följer av fördraget och EU-rätten, kan artikel 34 EUF-fördraget även överträdas om en medlemsstat underlåter att vidta de åtgärder som krävs för att hantera vissa hinder för den fria rörligheten av varor. I EU-domstolens mål C-265/95 befanns Frankrike ansvarigt för att landets inhemska jordbrukare försökte begränsa importen av jordbruksprodukter från angränsande medlemsstater genom att hejda lastbilar som transporte-

rade dessa varor eller förstöra deras last. De nationella myndigheternas underlåtenhet att ingripa mot dessa handlingar betraktades som en överträdelse av artikel 34 EUF-fördraget eftersom medlemsstaterna är skyldiga att säkerställa fri rörlighet av varor på deras territorium genom att vidta de åtgärder som är nödvändiga och lämpliga för att förhindra att enskildas agerande orsakar hinder för denna rörlighet.

Artikel 34 EUF-fördraget kan dessutom innebära att medlemsstaten har en skyldighet att nå ett visst resultat. Medlemsstaten bryter mot denna skyldighet om den inte uppnår målen på grund av inaktivitet eller bristande aktivitet.

Kvantitativa restriktioner

Kvantitativa restriktioner har definierats som åtgärder som avser totala eller partiella förbud mot import, export eller transitering.

En kvantitativ restriktion kan baseras på lagstadgade bestämmelser eller endast utgöras av förvaltningspraxis. Även ett hemligt eller dolt kvotsystem fångas däri-genom upp av artikel 34 EUF-fördraget.

Åtgärder med motsvarande verkan

Begreppet "åtgärder med motsvarande verkan" har en mycket större räckvidd än en kvantitativ restriktion. Även om det är svårt att dra en exakt gräns mellan kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan har detta inte så stor praktisk betydelse eftersom kvantitativa restriktioner och åtgärder av motsvarande verkan omfattas av samma regler.

I EU-domstolens dom i målet Dassonville³ angav EU-domstolen hur åtgärder av motsvarande verkan ska tolkas och deras räckvidd.

"Alla handelsregler antagna av medlemsstater som **kan** utgöra ett hinder, direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, för handeln inom gemenskapen ska anses som åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner."

Denna definition har med smärre variationer bekräftats i domstolens rättspraxis. Definitionen i domen i målet Dassonville begränsas inte till handelsregler utan omfattar även exempelvis tekniska bestämmelser eller andra bestämmelser.

EU-domstolen betonade i domen i målet Dassonville att det viktigaste för att avgöra om en nationell åtgärd omfattas av artikel 34 /och 35; *mitt tillägg; se nedan domen*

³ dom av den 11 juli 1974 i mål 8/74 och dom av den 15 november 2005 i mål C-320/03, punkterna 63–67

i målet Groeneveld/ EUF-fördraget är dess **effekt** (... som **kan** utgöra ett hinder, direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt ...). För domstolen framgick det tydligt att inte bara öppet diskriminerande åtgärder kunde skapa hinder i handeln med produkter mellan medlemsstater.

I domen mot Groeneveld⁴ förklarade EU-domstolen uttryckligen att motsvarande artikel i EG-fördraget till artikel 35 EUF-fördraget är tillämplig på nationella åtgärder som har till syfte att hindra export eller har effekten av handelshinder av export. I förevarande fall var det lagligt att sälja hästkött på den inhemska marknaden, men olagligt att exportera hästkött till andra medlemsstater. När en medlemsstat genom sin restriktiva åtgärd behandlar varor som skall säljas på den inhemska marknaden och varor som skall exporteras olika och leder det till att de inhemska varorna gynnas. Syftet och effekten av den åtgärd som den nederländska regeringen genomförde när den införde denna restriktion i lagstiftningen var handelshindrande och faller därmed inom tillämpningsområdet för artikel 29 EG-fördraget – d.v.s. artikel 35 EUF-fördraget. I och med det ansåg domstolen att artikel 29 EG-fördraget – d.v.s. artikel 35 EUF-fördraget – endast är tillämplig vid åtgärder som distinkt utgör en avgränsning mellan inhemska och utländska produkter.

En nationell åtgärd behöver mot denna bakgrund inte vara diskriminerande för att omfattas av artiklarna 34 och 35 EUF-fördraget.

Godtycklig diskriminering eller förtäckt begränsning av handeln inom gemenskapen

Ordalydelsen i artikel 36 EUF-fördraget visar att artikeln är tillämplig på kvantitativa restriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan. Sista meningen i artikeln nämner dock att dessa undantag inte får tillämpas vid godtycklig diskriminering eller vid en förtäckt begränsning av handeln inom gemenskapen. Dessa två begrepp bör därför undersökas närmare.

Godtycklig diskriminering

En godtycklig diskriminering kan yttra sig i olika former och den mest uppenbara är diskriminering mot import till fördel för inhemska produkter. Detta genomförs antingen genom att tillämpa begränsningar gentemot importerade produkter eller genom att tillämpa strängare inskränkningar gentemot importerade produkter.

⁴ dom den 8. november 1979 Sak 15/79.

Godtycklig diskriminering förekommer även vid export, vilket EU-domstolen bekräftade i målet *Bouhelier*⁵. Målet behandlade frågan huruvida krav på kvalitetscertifikat på klockor utgjorde en godtycklig diskriminering eller inte. Domstolen anförde i sin dom att när en medlemsstat inför obligatoriska krav på produkter som är ägnade åt export – utan att tillämpa dessa krav på produkter som saluförs inom medlemsstaten – utgör det en godtycklig diskriminering av exportvaror. Genom att skilja på dessa två typer av produktion uppstår det handelshinder inom gemenskapen och dess inre marknad i enlighet med artikel 29 EG-fördraget – d.v.s. artikel 35 EUF-fördraget. Vidare framhöll domstolen att “such measures are prohibited, regardless of the purpose for which they have been introduced”. Domstolen menade att själva syftet med restriktionen inte har någon betydelse när åtgärden i praktiken fungerar som en godtycklig diskriminering.

Förtäckt begränsning av handeln inom gemenskapen

EU-domstolen har utvecklat innebörden av begreppet “förtäckt begränsning av handeln inom gemenskapen” i målet *R. mot Henn och Darby*⁶. Målet berörde artiklarna 28 och 30 i EG-fördraget – d.v.s. artiklarna 34 och 36 EUF-fördraget – och dess förhållande till de nationella bestämmelser som den brittiska regeringen infört gällande förbud mot import av artiklar av pornografisk karaktär. De artiklar av pornografisk karaktär som behandlades i förevarande mål fördes in i Storbritannien från Rotterdam och hade danskt ursprung. Sökanden i målet anförde till sitt försvar att detta importförbud innebar strängare bestämmelser för import än för den inhemska marknaden. Därmed innebar den brittiska regeringen en godtycklig diskriminering av importerade produkter. Domstolen ansåg att målet med artikel 30 EG-fördragets sista mening – d.v.s. artikel 36 sista meningen EUF-fördraget – var att se till att inte undantagen som anges i första meningen missbrukas. En medlemsstat får därför inte utnyttja dessa undantag “för att diskriminera varor från andra medlemsstater eller indirekt skydda vissa inhemska produkter”.

EG-domstolen utvecklade senare tolkningen av sista meningen i artikel 30 EG-fördraget – d.v.s. artikel 36 sista meningen EUF-fördraget – i målet *Commission v United Kingdom*⁷. Bakgrunden i målet var att Storbritanniens regering hade infört ett totalförbud mot import av färskt, fryst och kylt fjäderfäkött, ägg (utom kläckägg) och äggprodukter. Äggprodukterna skulle importeras till Storbritannien, Wales och Skottland och importförbudet berörde alla medlemsstater utom Danmark och Irland. Storbritanniens regering hade även infört importlicenser på dessa varor. Anledningen till detta var att de ville skydda fåglarna mot newcastlesjuka – en livshotande sjukdom som drabbar fåglar.

⁵ dom den 18 februari 1986 i mål 174/84

⁶ dom den 14 december 1979 i mål 34/79

⁷ dom den 15 juli 1982 i mål 40/82

EU-domstolen anförde i domen att dessa två åtgärder tillsammans var tillräckliga för att fastställa att dessa bestämmelser utgjorde en förtäckt begränsning av importen av fjäderfäprodukter. Endast om Storbritannien kunde påvisa tillräckligt starka skäl för att denna restriktion var nödvändig för att skydda fåglarnas hälsa ansåg domstolen att undantagen var tillämpliga. Den brittiska regeringen var även tvungen att påvisa att det inte fanns några andra alternativ till restriktion som var mindre restriktiva. Vidare anför domstolen i domen att det framkommit ”av de uppgifter som domstolen har fått del av under rättegången att det finns mindre stränga metoder för att uppnå samma resultat”. Därmed hade Storbritannien underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt fördraget, då dess regering införde ett totalt importförbud av de ifrågavarande produkterna. I och med att restriktionen inte var nödvändig och att det fanns mindre stränga alternativ till att skydda fåglarna var inte artikel 34 EUF-fördraget och dess undantag tillämpliga på detta fall.

En viktig del vid domstolens bedömning huruvida artikel 36 EUF-fördraget är tillämplig eller inte är proportionalitetsprincipen. Denna princip används även av domstolen för att utreda om den nationella åtgärden är proportionerlig till sitt syfte eller om den utgör ett oproportionerligt hinder för den fria rörligheten av varor. Med andra ord utgör proportionalitetsprincipen en grund för domstolens bedömning om den nationella åtgärden utgör en förtäckt begränsning eller en godtycklig diskriminering i enlighet med sista meningen i artikel 36 EUF-fördraget.

Proportionalitetsprincipen uttrycks i EUF-fördraget

”Gemenskapen skall inte vidta någon åtgärd som går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen i detta fördrag.”

Principen hindrar gemenskapen från att handla utanför ramen för dess befogenheter och kräver att det skall finna en balans mellan gemenskapens åtgärder och de mål som skall uppfyllas. Åtgärderna får inte vara för betungande eller för långtgående utöver vad som anses proportionerligt till syftet som skall uppnås.

Proportionalitetsprincipen är en generell rättsprincip som gäller både för medlemsstaterna och för gemenskapen. Kraven för att proportionalitetsprincipen skall kunna tillämpas är att åtgärderna skall vara lämpliga och nödvändiga. En åtgärd är lämplig när den upprätthåller syftet och en åtgärd är nödvändig när den inte kan bytas ut av någon annan åtgärd som skulle ge samma effekt. Gemenskapen skall alltid välja den åtgärd som är minst betungande.

Domstolen kan i sin bedömning utföra ett proportionalitetstest i tre steg som måste vara uppfyllt för att den ifrågavarande åtgärden skall anses vara proportionerlig till sitt syfte:

”(1) Är åtgärden ägnad att tillgodose syftet?

- (2) Är åtgärden nödvändig för att uppnå ändamålet eller finns det mindre ingripande alternativ?
- (3) Står den fördel åtgärden tillgodoser i rimlig proportion till den skada som åtgärden kan förorsaka för de berörda?"

Vid EU-domstolens bedömning huruvida medlemsstatens skäl till att upprätthålla en restriktiv åtgärd är tillräckligt beaktansvärda eller inte använder sig domstolen av proportionalitetsprincipen. Domstolen ser då till medlemsstatens motivering och utreder om själva åtgärden är för långtgående för det uppsatta målet. Att domstolen använder sig av proportionalitetsprincipen visar att domstolen är strikt i sin bedömning huruvida åtgärden, som strider mot antingen artikel 28 eller 29 EG-fördraget – d.v.s. artikel 34 och 35 EUF-fördraget – faller inom undantagen som nämns i artikel 36 EUF-fördraget. Detta kan tolkas som att EG-domstolen värderar den inre marknaden högt och att den fria rörligheten av varor skall främjas så långt det är möjligt innan några restriktioner får införas.

När domstolen har konstaterat att det inte föreligger någon förtäckt begränsning av handeln eller någon godtycklig diskriminering kan domstolen utreda om de olika undantagen i artikel 36 EUF-fördraget är tillämpliga.

Direktivet 90/428/EEG (tävlingsdirektivet)

Med utgångspunkt i principen om den fria rörligheten av varor och EG-fördraget utfärdades direktiv 90/428/EEG⁸ – i fortsättningen benämnt *direktivet*. Detta var – som framgår av preambeln till direktivet – avsett att vara tidsbegränsat undantag från den fria rörligheten av varor i avvaktan på en harmonisering av reglerna mellan EU-staterna.

Direktivet föreskriver bl.a. att tävlingsregler inte får göra någon åtskillnad mellan hästar som är registrerade i eller härstammar från den medlemsstat där tävlingen hålls och hästar som är registrerade i eller härstammar från andra medlemsstater (artikel 3).

Diskrimineringsförbudet gäller särskilt kraven för tillträde till tävlingen, bedömningen vid tävlingen och eventuell prissumma eller vinst som kan uppkomma vid tävlingen (artikel 4.1).

I artikel 4.2 anges dock vissa undantag.

⁸ Europeiska rådet den 26 juni 1990 direktiv 90/428/EEG om handel med hästdjur som är avsedda för tävlingar och om villkor för deltagande i tävlingar

Enligt *första strecksatsen* ska de förpliktelser som anges i artikel 3 inte inverka på organisationen av

- a) tävlingar endast för hästdjur som är registrerade i en särskild stambok i syfte att förbättra rasen,
- b) regionala tävlingar med sikte på att välja ut hästdjur,
- c) historiska eller traditionella evenemang.

Enligt *andra strecksatsen* finns bestämmelser som ger rätt att avsätta en viss procentsats av prissummorna för att skydda, utveckla och förbättra avelsarbetet – 20 procent från 1993.

Direktivets bestämmelser är i Sverige genomfört genom lagen (2007:629) om tävling med hästdjur (*hästtävlinglagen*) och förordningen (2009:630) om tävling med hästdjur. Av lättförståeliga skäl avviker den svenska lagstiftningen inte från direktivets bestämmelser.

Den Zootekniska förordningen

Artikel 3 i den zootekniska förordningen⁹ har två punkter, som har följande lydelse.

1. Handel med avelsdjur och avelsmaterial från dem och införsel till unionen av avelsdjur och avelsmaterial från dem får inte förbjudas, begränsas eller hindras på andra avelstekniska eller genealogiska grunder än de som följer av bestämmelserna i denna förordning.
2. Det är förbjudet att diskriminera uppfödare av avelsdjur, avelsorganisationer, avelsverksamheter eller avelsorgan på grund av deras ursprungsland eller på grund av ursprungslandet för deras avelsdjur eller avelsmaterialet från dem.

Vad som avses med och inryms i uttrycket "avelstekniska eller genealogiska grunder än de som följer av bestämmelserna" är oklart.

Direktivet 90/428/EEG finns inte med bland de författningar som upphävs genom att den zootekniska förordningen införs. Inte heller upphävs hästtävlinglagen.

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1012 av den 8 juni 2016 om avelstekniska och genealogiska villkor för avel, handel med och införsel till unionen av renrasiga avelsdjur, hybridavelssvin och avelsmaterial från dem och om ändring av förordning (EU) nr 652/2014, rådets direktiv 89/608/EEG och 90/425/EEG och om upphävande av vissa akter med avseende på djuravel (förordningen om djuravel) som trädde i kraft den 1 november 2018.

Förordningen har införts efter direktivet 90/428/EEG och gäller före direktivet och därav föranledd lagstiftning. Huruvida förordningen inskränker den nuvarande rättstillämpningen går inte omedelbart att säga.

Direktivet – liksom hästtävlinglagen – gäller även fortsättningsvis trots att innehållet i direktivet strider mot artikel 3 förordningen.

Rätten till uppfödarpremier

En uppfödare till en travhäst får en viss procent på det hästen förtjänar som en s.k. uppfödarpremie – d.v.s. det är hästens prestation vid en tävling som premieras.

Uppfödarpremier är avsedda att förbättra den egna rasen. Detta innebär att premierna kan betalas ut endast till svenskfödda hästar (den nationalitet som hästen har i sin ursprungsregistrering). Frågan huruvida uppfödarpremier kan utgå till andra hästar än de som är ursprungsregistrerade i den egna stamboken har diskuterats på UET-nivå. Samtliga UET-länder utom en enskild intresseorganisation i ett land konstaterade då att detta inte var förenligt med deras lagstiftning. Om ST skulle betala ut uppfödarpremier till andra hästar än de som är grundstambokförda hos ST så gagnas ju inte heller strävandena att utveckla och förbättra den egna rasen.

Uppfödarpremierna uppgår i dagsläget till sammanlagt mer än 100 miljoner kr.

Betydelsen av uttrycket ”svenskfödd häst”

Till uttrycket ”svenskfödd häst” är knutet en rad rättigheter som de hästar som faller utanför begreppsbestämningen saknar. En svenskfödd häst har rätt att starta i hästtävlingar som är stängda för andra hästar än de svenskfödda hästarna, rätt till uppfödarpremier och definitionen har betydelse också för registreringen av hästen hos ST.

Den nuvarande definitionen av svenskfödd häst

Med uttrycket ”svenskfödd häst” avses enligt 10 kap 2§ reglementet¹⁰

1. en i Sverige född häst undan ett vid fölningstillfället hos ST registrerat sto, eller
2. en i utlandet född häst undan ett vid fölningstillfället hos ST registrerat sto, där fölet har kommit till Sverige och genomgått märkning eller kontroll av märkning, signalementsbeskrivning och provtagning för DNA- eller blod-

¹⁰ Avels- och registreringsreglementet för år 2020

typning under födelseåret och stannat kvar här fram till dess att hästpass för fölet har erhållits.

Övervägande – i det följande anförda – skäl talar för att kravet på att hästarna kommer till Sverige för identifiering, märkning eller kontroll av märkning, signalementsbeskrivning och provtagning för DNA- eller blodtypning under födelseåret strider mot den fria rörligheten av varor och utgör ett handelshinder för export av svenskfödda hästar. Förlusten av rätten till uppfödarpremier om villkoren i definitionerna inte uppfylls är en ekonomisk förlust.

Identifiering av hästdjur

En häst identifieras i dagsläget med de uppgifter som krävs enligt EU-kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/262¹¹. Identitetshandlingen – hästpasset – ska utfärdas för varje grundregistrerad häst och förutsätts följa hästen hela livet.

Enligt overheadbilder som Jordbruksverket har skapat inför införandet av den zootekniska förordningen krävs för att ett avelsprogram ska godkännas uppgifter om system för identifiering av avelsdjuren, som säkerställer att de inte förs in i stambok innan de har identifierats enligt unionens lagstiftning för identifiering samt uppgifter om systemet för att registrera härstamningen av renrasiga avelsdjur som är införda eller registrerade och berättigade att föras in i stamböcker.

Bilaga II del I kapitel I–II den zootekniska förordningen innehåller detaljerade krav på hur ett hästdjur identitet ska fastställas.

I bilaga II del I kapitel I p 1-2 den zootekniska förordningen finns bestämmelser om hur ett hästdjurs härstamning ska fastställas.

Identifieringen och härstamningen av en häst förutsätts i framtiden fastställas i enlighet med bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU)2016/429¹² – i fortsättningen benämnd *djurhälsoförordningen*. Denna förordning ska tillämpas från och med den 21 april 2021, förutom artiklarna 270.1 och 274, som ska tillämpas från och med den dag då den träder i kraft.

¹¹ EU-kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/262 om tillämpning av rådets direktiv 2009/156/EG och 90/427/EEG avseende metoder för identifiering av hästdjur

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EU)2016/429 av den 9 mars om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter avseende på djurhälsa

EU-domstolens bedömning av krav på att en av medlemsstat godkänd vara måste genomgå ett nytt förfarande för undersökning och godkännande i en annan medlemsstat

I det följande återges kortfattat två avgöranden av EU-domstolen som belyser den rubricerade frågeställningen.

1. EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOLS DOM den 17 december 1981 i mål 272/80 angående fri rörlighet för varor, kvantitativa restriktioner, åtgärder med motsvarande verkan, jordbruk, växtskyddslagstiftning
2. EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOLS DOM den 29 maj 1997 i mål C-329/95 angående registrering av fordon – nationellt intyg om avgas-godkännande – förenlighet med direktiv 70/156/EEG

Rättsfallet enligt punkten 1 (ovan)

Bakgrund

Enligt nederländska bestämmelser är det förbjudet att sälja, lagra eller använda växtskyddsprodukter som inte är godkända enligt den lagen.

Företaget hade till Nederländerna importerat och där sålt eller levererat en viss mängd av växtskyddsprodukten Fumicot Fumispore, vilket som aktiv substans innehåller den giftiga produkten parahydroxyphenilsalicylamid. Denna växtskyddsprodukt hade lagligen förts ut på marknaden i Frankrike men inte godkänts i Nederländerna enligt de nederländska bestämmelserna.

Det gällande nederländska godkännandesystemet infördes genom lagen av år 1962 för att skydda folkhälsan. Enligt detta system är det i princip förbjudet att använda växtskyddsprodukter utan förhandsgodkännande.

Företaget har gjort gällande att godkännandesystemet strider mot bestämmelserna i gemenskapsrätten om förbud mot kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan och därför inte kan utgöra rättslig grund för det mot företaget väckta åtalet.

För att kunna ta ställning till denna invändning har följande fråga ställts till domstolen:

"Är godkännandesystemet i den nederländska lagen av år 1962 om växtskyddsprodukter förenlig med artikel 30 i EEG-fördraget i den mån denna lag förbjuder fri saluföring i Nederländerna av en produkt med ursprung i en annan medlemsstat där den lagligen har förts ut på marknaden och där den uppfyller de rättsliga

villkor som tillgodoser samma tvingande krav till skydd för folkhälsan som den nederländska lagen av år 1962?"

Ur domskälen

I sina domskäl anförde domstolen bl a följande.

Enligt artikel 30 i EEG-fördraget är kvantitativa importrestriktioner och åtgärder med motsvarande verkan förbjudna mellan medlemsstaterna. Denna allmänna bestämmelse innehåller dock en hänvisning – särskilt till artikel 36 enligt vilken bestämmelserna i artikel 30-34 inte skall hindra sådana förbud mot eller restriktioner för import som bl.a. grundas på "intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv, att bevara växter". I artikel 36 andra meningen heter det dock att "sådana förbud eller restriktioner får dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna".

Vid tiden för de omtvistade händelserna fanns det inte några gemensamma eller harmoniserade bestämmelser om tillverkning och saluföring av växtskyddsprodukter. I avsaknad av harmonisering var det därför medlemsstaternas sak att bestämma i vilken omfattning de ville säkerställa skyddet av människors hälsa och liv, särskilt hur stränga kontroller som skulle genomföras (domstolens dom av den 20 maj 1976 i målet 104/75 De Peijper [Rec. 613, 1976, s. 635]), dock med hänsyn till att deras frihet att vidta åtgärder begränsas av fördraget.

Det är i detta avseende omtvistat att de ifrågasatta nationella bestämmelserna är avsedda att skydda folkhälsan och att de därmed omfattas av undantaget i artikel 36. De kontrollåtgärder som de nederländska myndigheterna har vidtagit – särskilt i fråga om godkännande av produkten – kan följaktligen i princip inte ifrågasättas. Detta faktum besvarar dock inte frågan om villkoren för godkännande eventuellt kan utgöra en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna enligt artikel 36 andra meningen – å ena sidan med beaktande av produktens farliga karaktär, å andra sidan av att den redan har varit föremål för ett godkännandeförfarande i den medlemsstat där den lagligen förts ut på marknaden.

Även om det står en medlemsstat fritt att kräva att en produkt som den föreliggande, som redan har godkänts i en annan medlemsstat, måste genomgå ett nytt undersöknings- och godkännandeförfarande, är myndigheterna i medlemsstaterna dock skyldiga att bidra till en lättnad av kontrollerna i handeln inom gemenskapen. *Av detta följer att de inte i onödan får kräva tekniska eller kemiska analyser eller laborietester, om samma analyser och tester redan har utförts i en annan medlemsstat och myndigheterna har – eller på begäran kan få – tillgång till resultaten av dessa.*

Av samma skäl måste en medlemsstat som genomför ett godkännandeförfarande se till att kontrollen inte orsakar några onödiga kostnader, om resultatet av den kontroll som har genomförts i ursprungsmedlemsstaten motsvarar den importerande

medlemsstatens hälsoskyddskrav. Att dessa kostnader belastar en näringsidkare som saluför små mängder av den godkända produkten i högre grad än en konkurrent som säljer betydligt större mängder, räcker dock inte som stöd för slutsatsen att sådana utgifter utgör godtycklig diskriminering eller innefattar en förtäckt begränsning enligt artikel 36.

Svaret på frågan blir alltså följande. Enligt artiklarna 30 och 36 i EEG-fördraget är det inte förbjudet för en medlemsstat att kräva förhandsgodkännande för växtskyddsprodukter, även om dessa redan har godkänts i en annan medlemsstat. Myndigheterna i den importerande medlemsstaten får dock inte i onödan kräva tekniska eller kemiska analyser eller laboratorietester, om samma analyser och tester redan har utförts i en annan medlemsstat och myndigheterna har eller på begäran kan få, tillgång till resultaten av dessa.

Rättsfallet enligt punkten 2 (ovan)

Bakgrund

Länsstyrelsen i Stockholm avlog en ansökan om registrering av ett fordon. Som skäl angavs att sökanden inte hade gett in ett intyg som visar att fordonet uppfyller kraven i bilavgasförordningen – d.v.s. ett nationellt intyg. Enligt 12 § 9 punkten bilregisterkungörelsen (1972:599) skall nämligen för en bil som överensstämmer med ett EG-typgodkännande till ansökan om registrering fogas en uppgift om att bilen uppfyller kraven i bilavgasförordningen.

Efter det att beslutet hade överklagats till länsrätten i Stockholms län begärde länsrätten ett förhandsbesked från EG-domstolen om i *första* hand tolkningen av direktiv 70/156/EEG (typgodkännandedirektivet) och i *andra* hand – för det fall direktivet inte skulle lägga hinder i vägen för krav på intyg av förevarande slag – huruvida fördragets artikel 30 och 36 hindrar tillämpning av den svenska regeln.

Domstolen stannade för att besvara den *första* av länsrättens frågor: "Rådets direktiv 70/156/EEG av den 6 februari 1970 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om typgodkännande av motorfordon och släpvagnar till dessa fordon i dess lydelse enligt rådets direktiv 92/53/EEG av den 18 juni 1992 skall tolkas så, att *det utgör hinder för nationella föreskrifter i vilka det för registrering av motorfordon föresedda med giltigt gemenskapsintyg om överensstämmelse krävs att ett nationellt intyg företes som visar att fordonet uppfyller nationella krav rörande avgasrening.*"

Slutsatser

De ovan redovisade rättsfallen ger tydligt stöd för att ett krav på nationell identifiering av hästar för att erhålla uppfödarpremier är oförenligt med EU-rätten, om hästen redan har identifierats i en annan medlemsstat. Alla medlemsstater förutsätts följa samma EU-rättsliga författningsreglering om hur ett hästdjur ska identi-

fieras. EUF-fördragets artiklar 34–35 förbjuder kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan mellan medlemsstaterna. Inte något av de undantag från dessa artiklar som tillåts enligt artikel 36 samma fördrag är för handen.

För bedömningen av denna fråga bör först erinras om EU-domstolens dom i målet *Dassonville* i vilket domstolen betonade att det viktigaste för att avgöra om en nationell åtgärd omfattas av artiklarna 34 /och 35; *mitt tillägg; se ovan domen i målet Groeneveld/* EUF-fördraget är dess effekt (...som kan utgöra ett hinder, direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, för handeln inom gemenskapen....

Målsättningen och intresset av att förverkliga den fria rörligheten av varor och den inre marknaden inom EU begränsar utrymmet för tolkningar av den EU-rättsliga författningsregleringen som omintetgör eller motverkar denna målsättning eller detta intresse. Att så är fallet visar sig tydligt i rättsfallet enligt punkten 1 ovan. Detta avsåg en farlig växtskyddsprodukt – det fanns vid tiden för de omtvistade händelserna inte några gemensamma eller harmoniserade bestämmelser om tillverkning och saluföring av växtskyddsprodukter – det var oomtvistat att de ifrågasatta nationella nederländska bestämmelserna var avsedda att skydda folkhälsan och att de därmed i och för sig omfattades av undantaget i artikel 36 EUF-fördraget. Trots detta slog EU-domstolen fast att myndigheterna i den importerande medlemsstaten inte fick i onödan kräva tekniska eller kemiska analyser eller laboratorietester, om samma analyser och tester redan har utförts i en annan medlemsstat och myndigheterna har – eller på begäran kan få – tillgång till resultaten av dessa.

Även om fölen/hästarna inte är identifierade tidigare strider kraven på att fölen ska komma till Sverige för identifiering mot EU-rättsliga regler om motsvarande identifiering kan genomföras i annat land. Den kommande Djurhälsoförordningen kan komma att påverka många regler rörande identifiering och stamboksförning.

Svenskfödd häst = en i Sverige född häst undan ett vid fölnings-tillfället hos ST registrerat sto

Den nuvarande definitionen av svenskfödd häst i reglementet¹³ har återgetts i föregående avsnitt. Det hänvisas dit.

Som redan har framhållits i avsnittet Betydelsen av uttrycket ”svenskfödd häst” ovan är till uttrycket knutet en rad rättigheter som de hästar som faller utanför begreppsbestämningen saknar. En svenskfödd häst har rätt att starta i hästtävlingar som är stängda för andra hästar än de svenskfödda hästarna, rätt till uppfödar-premier och definitionen av ”svenskfödd häst” har betydelse också för registreringen av hästen hos ST.

¹³ Avels- och registreringsreglementet för år 2020

Det har framförts ett förslag att kretsen av svenskfödda hästar ska inskränkas genom ett krav på att det hos ST registrerade moderstoet ska befinna sig i Sverige vid följningstillfället.

Med svenskfödd häst skall enligt förslaget avses en i Sverige född häst undan ett vid följningstillfället hos ST registrerat sto

Det gemensamma i såväl den nuvarande definitionen i reglementet som den nu föreslagna definitionen av uttrycket "svenskfödd häst" – kärnan i definitionen – är att de båda avser en häst som är född undan ett vid följningstillfället hos ST registrerat sto. Det som skiljer definitionerna åt är att i den föreslagna definitionen är en häst (föl) som är född i utlandet undan ett vid följningstillfället hos ST registrerat sto exkluderad ur begreppsbestämningen.

Den föreslagna definitionen har således sin udd riktad mot hästar födda i utlandet undan ett vid följningstillfället hos ST registrerat sto. Hur denna begränsning av svenskfödda hästar skulle vara avelstekniskt eller genealogiskt motiverad – vilket enligt artikel 3 den zootekniska förordningen är ett krav för att avvika från förbudet av diskriminerande behandling av varor från andra medlemsstater – är höljt i dunkel. De hästar som exkluderas enligt förslaget kan ju de facto ha en mycket bättre härstamning än en häst som faller inom den föreslagna definitionen av "svenskfödd häst". En sådan inskränkning kan knappas anses stimulera aveln.

De hästar som inte uppfyller kravet på att vara födda i Sverige undan ett vid följningstillfället hos ST registrerat sto – trots att hästarna uppfyller kravet på att vara födda undan ett vid följningstillfället hos ST registrerat sto – avses förlora de rättigheter som är knutna till uttrycket "svenskfödd häst" såsom rätten att starta i hästtävlingar som är stängda för andra hästar än de svenskfödda hästarna och rätten till uppfödarpremier.

Förlusten av rätten att starta i hästtävlingar som är stängda för andra hästar än de svenskfödda hästarna och förlusten av rätten till uppfödarpremier utgör en risk för en ekonomisk förlust. Denna förlust är – som framhållits – avsedd i den föreslagna definitionen.

Frågan blir då huruvida den nu föreslagna definitionen står i strid mot den fria rörligheten av varor – en av hörnpelarna i EU-rätten – och utgör ett handelshinder för hästar.

Vid tolkning av de EU-rättsliga bestämmelserna om den fria rörligheten av varor, tjänster, personer och kapital måste ovillkorligen beaktas det övergripande målet att skapa en inre marknad inom EU. Det är en väletablerad och fast praxis hos EU-domstolen att om det finns olika tolkningar av en sekundär rättsakt – men även av en nationell lagstiftning eller rättstillämpning utifrån EU-rättsligt perspektiv – så ska den tolkning som bäst överensstämmer med de primär-rättsliga reglerna i EU-

rätten läggas till grund för avgörandet (se t.ex. rättsfallet 218/82 kommissionen./rådet [1983] ECR 4063). Det gemensamma intresset av att gynna den fria rörligheten av – i detta fall – varor ska ges prioritet.

För bedömningen av denna fråga bör först erinras om EU-domstolens dom i målet Dassonville i vilket domstolen betonade att det viktigaste för att avgöra om en nationell åtgärd omfattas av artiklarna 34 /och 35; *mitt tillägg*; se domen i målet Groeneveld/ EUF-fördraget är dess effekt (...som **kan** utgöra ett hinder, direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, för handeln inom gemenskapen....

Målsättningen och intresset av att förverkliga den fria rörligheten av varor och den inre marknaden inom EU begränsar utrymmet för tolkningar av den EU-rättsliga författningsregleringen som omintetgör eller motverkar denna målsättning eller detta intresse.

Den nu föreslagna definitionen av svenskfödd häst **kan** – vilket är det uttryckliga syftet med definitionen – utgöra ett hinder, direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, för handeln och den fria rörligheten inom gemenskapen på grund av förlusten av rätten att starta i hästtävlingar som är stängda för andra hästar än de svenskfödda hästarna och förlusten av rätten till uppfödarpremier – en risk för en ekonomisk förlust.

Portalbestämmelserna om den fria marknaden förbjuder kvantitativa import- och exportrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan mellan medlemsstaterna. Den nu föreslagna begränsningen i definitionen av uttrycket ”svenskfödd häst” är inte motiverad utifrån avelstekniska eller genealogiska grunder angivna i den zootekniska förordningen och står i strid mot diskrimineringsförbudet i samma förordning. Den föreslagna begränsningen strider även mot bestämmelserna i direktivet 90/428/EEG och mot svensk lagstiftning – hästtävlingslagen och en förordning med samma lydelse, som är ett utflöde av direktivet.

Den nu föreslagna definitionen utgör av nu anförda skäl ett hinder för den fria rörligheten av varor.

Svenskfödd häst = en i Sverige född häst undan ett vid fölnings-tillfället hos ST registrerat sto där fölet stannar kvar i Sverige viss tid efterfölningstillfället

Den nuvarande definitionen av svenskfödd häst i reglementet¹⁴ har återgetts i ett avsnitt med samma rubrik. Det hänvisas dit.

¹⁴ Avels- och registreringsreglementet för år 2020

Som redan har framhållits i avsnittet Betydelsen av uttrycket "svenskfödd häst" ovan är till uttrycket knutet en rad rättigheter som de hästar som faller utanför begreppsbestämningen saknar. En svenskfödd häst har rätt att starta i hästtävlingar som är stängda för andra hästar än de svenskfödda hästarna, rätt till uppfödarpremier och definitionen av "svenskfödd häst" har betydelse också för registreringen av hästen hos ST.

Det har nu i travsammanhang framförts olika förslag att kretsen av svenskfödda hästar ska inskränkas genom krav på antingen att

1. det hos ST registrerade moderstoet ska befinna sig i Sverige vid fölnings-tillfället och att fölet stannar i Sverige till avvänjningen eller
2. det hos ST registrerade moderstoet ska befinna sig i Sverige vid fölnings-tillfället och att fölet stannar i Sverige i minst sex månader.

De föreslagna definitionerna är avsedda att från uppfödarpremier – som i dagsläget uppgår till mer än 100 miljoner kr – utesluta de hästar som inte uppfyller samtliga villkor i definitionerna.

Förslagen till definitioner av uttrycket "svenskfödd häst" motiverar förslagsställarna i huvudsak med följande.

Den tidigare av ST beslutade satsningen på uppfödarna i Sverige som infördes från och med 2017 medför att frågan om vilka hästar som skall betraktas som svenskfödda blir än viktigare. Det är mer pengar som står på spel vad gäller uppfödarpremier. Det bör vara av intresse för såväl Svensk Travsport som ASVT:s medlemmar att dessa pengar stannar i Sverige i så hög utsträckning som möjligt där de också kan göra nytta för sporten svensk travsport och aveln. Det är också viktigt att de svenska hästarna bidrar till en levande landsbygd med arbetstillfällena och ett öppet landskap. Det är även viktigt att titta på frågan ur ett djurskyddsperspektiv. Det är också svårt att kontrollera om hästarna verkligen stannar i landet till dess att hästpass erhållits.

Kraven som utesluter rätten till uppfödarpremier för de hästar som faller utanför definitionerna aktualiserar frågan om de är förenliga med EU-rättens regler om den inre marknaden, den fria rörligheten av varor med det därmed sammanhängande förbudet att diskriminera varor från andra medlemsstater inom EU.

Det första som sticker i ögonen i de föreslagna definitionerna av uttrycket "svenskfödd häst" är att i definitionerna ingår krav, att fölet stannar i Sverige till avvänjningen alternativt stannar kvar i Sverige i minst sex månader – d.v.s. ett krav på uppställning som till sin natur är irrelevant för att bestämma huruvida ett föl är svenskfött eller inte.

De hästar som inte uppfyller kravet på uppställning i Sverige och lämnar landet innan tidsfristerna för uppställning har gått till ända – d.v.s. exporteras (med export menas här gränsöverskridande transport av hästar ej in- och utförsel ur stamboken) – avses förlora rätten till uppfödarpremier trots att hästarna i övrigt uppfyller villkoren i de föreslagna definitionerna. Förlusten av rätten till uppfödarpremier innefattar således en risk för en ekonomisk förlust. Denna risk är – enligt motiveringen för de föreslagna ändringarna i definitionen av uttrycket ”svenskfödd häst – avsedd att vara ett påtryckningsmedel för att hästarna ska stanna i Sverige inom de i definitionen avsedda tidsfristerna.

Vid tolkning av de EU-rättsliga bestämmelserna om den fria rörligheten av varor, tjänster, personer och kapital måste ovillkorligen beaktas det övergripande målet att skapa en inre marknad inom EU. Det är en väletablerad och fast praxis hos EU-domstolen att om det finns olika tolkningar av en sekundär rättsakt – men även av en nationell lagstiftning eller rättstillämpning utifrån EU-rättsligt perspektiv – så ska den tolkning som bäst överensstämmer med de primär-rättsliga reglerna i EU-rätten läggas till grund för avgörandet (se t.ex. rättsfallet 218/82 kommissionen./rådet [1983] ECR 4063). Det gemensamma intresset av att gynna den fria rörligheten av – i detta fall – varor ska ges prioritet.

Hur den föreslagna inskränkningen av kretsen av svenskfödda hästar skulle vara avelstekniskt eller genealogiskt motiverad – vilket enligt artikel 3 den zootekniska förordningen är ett krav för att avvika från förbudet av diskriminerande behandling av varor från andra medlemsstater – är höljt i dunkel. Att en sådan inskränkning skulle kunna stimulera aveln inom en ras kan inte tas på allvar.

För bedömningen av denna fråga bör erinras om EU-domstolens dom i målet *Dassonville* i vilket domstolen betonade att det viktigaste för att avgöra om en nationell åtgärd omfattas av artiklarna 34 /och 35; *mitt tillägg*; se *ovan domen i målet Groeneveld*/ EUF-fördraget är dess effekt (...som kan utgöra ett hinder, direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, för handeln inom gemenskapen....

Kravet på uppställning i de föreslagna definitionerna **kan** leda till att exporten av hästar som nu anses svenskfödda hindras inför risken av förlusten av rätten till uppfödarpremier och den därmed sammanhängande risken för en ekonomisk förlust, vilket också är det uttryckliga syftet med kravet.

Inte något av undantagen i artikel 36 EUF-fördraget föreligger som skulle berättiga de föreslagna definitionerna.

Av nu anförda skäl står de föreslagna definitionerna i strid mot artikel 35 EUF-fördraget.

Betydelsen av att någon frivilligt accepterar ett EU-rättsligt handelshinder

I avelsrådet och i andra travrättsliga sammanhang har vid analysen av bestämmelser i EU-rätten diskuterats vilken betydelse det har när någon frivilligt accepterar ett handelshinder enligt EU-rätten som t ex definitioner av uttrycket *svenskfödd häst*.

De nu framlagda förslagen till definitioner av svenskfödd häst går ut på att uppfödarna kan få välja mellan följande alternativ

1. Hästar som föds i Sverige och är uppstallade här under en viss period som föl får starträtt i alla lopp samt är berättigade till uppfödarpremier
2. Hästar som föds utomlands och inte tas till Sverige får starträtt i alla lopp men är INTE berättigade till uppfödarpremier.

Uppfödarpremierna uppgår – som har framhållits i det föregående – i dagsläget till sammanlagt mer än 100 miljoner kr.

Till en början väcker förslagen den uppenbara frågan hur det kan motiveras att uppfödarpremierna i punkt 1 ovan stimulerar aveln i en ras – vilket enligt direktivet premierna är avsedda att göra – men inte i de fall som avses i punkten 2 ovan. Hästarna kan ju ha samma härstamning och hästar som avses i punkten 2 ovan kan ju de facto ha en mycket bättre härstamning än en häst i punkten 1.

Frivilligheten att acceptera en bestämmelse som utgör ett handelshinder enligt EU-rätten påminner i viss mån om brottet utpressning enligt 9 kap 4 § den svenska brottsbalken. Brottet består i att utsätta någon för tvång till aktivitet eller underlåtenhet som innebär vinning (oftast pengar) för gärningsmannen och skada för den som tvingas; (allmänna) utnyttja någon annans underläge för egna syften. Att offret av fri vilja faller till föga för tvånget innebär inte att gärningsmannen är ursäktad och går fri från ansvar utan endast att brottet är fullbordat och kan föranleda rättegång som går ut på att utdöma straff för överträdelsen.

EU:s medlemsstater har ingått ett fördrag att garantera fri rörlighet av varor, tjänster, personer och kapital¹⁵ och härigenom skapa en fri inre marknad inom EU. Mellan EU:s medlemsstater ska varor, tjänster, personer och kapital kunna röra sig utan att hindras av tullar, avgifter eller diskriminerande behandling av medlemsstaterna. Vid tolkningen av bestämmelserna inom detta rättsområde inom EU-rätten måste detta övergripande mål ovillkorligen beaktas.

EU-staterna och dess underlydande organ är – såsom framgår av den föregående redogörelsen för de nu avsedda EU-rättsliga bestämmelserna – **skyldiga** att aktivt

¹⁵ Fördraget om den Europeiska unionen – Romfördraget från 1957 – Document 11957E/TXT (FEU)

verka för att bestämmelserna om den fria inre marknaden tillämpas och likaledes **skyldiga** att aktivt ingripa mot och stävja försök att underminera den fria rörligheten av varor, tjänster, personer och kapital.

För en fylligare redogörelse för de nu avsedda EU-rättsliga bestämmelserna hänvisas till avsnitten i det föregående.

Uppfödare/ägare till hästar kan vara bosatta var som helst i världen och kan naturligtvis välja stambok som passar deras intressen. Emellertid får de enskilda stamböckerna i EU-staterna inte innehålla bestämmelser som strider mot EU-rättsliga rättsakter.

Skadeståndsansvar vid myndighetsutövning

Enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207) ska staten ersätta bl.a. ren förmögenhetsskada som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i sådan verksamhet som staten svarar för.

En förutsättning för att 3 kap. 2 § skadeståndslagen ska vara tillämplig är alltså att skadan har vållats vid myndighetsutövning. Svensk Travsport är inte någon myndighet utan en privat organisation. Organisationen har emellertid genom lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m. och Jordbruksverkets godkännande anförtratts att på statens vägnar registrera och utfärda obligatoriska identitetshandlingar för hästar. Svensk Travsports beslut i ärenden rörande registrering av hästar kan vidare överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Svensk Travsports handläggning av det aktuella ärendet får mot den bakgrunden anses utgöra myndighetsutövning.

När det gäller rättstillämpning och bevisvärdering samt frågor som innefattar diskretionära bedömningar räcker det inte för skadeståndsansvar att en domstol, en myndighet eller ett organ som har anförtratts förvaltningsuppgifter som utgör myndighetsutövning har gjort en bedömning som kan ifrågasättas. Endast rena förbi-seenden av en bestämmelse eller uppenbart oriktiga bedömningar anses utgöra fel eller försummelse i den mening som avses i 3 kap. 2 § skadeståndslagen (jfr NJA 1994 s. 654, NJA 2003 s. 285 och NJA 2007 s. 862). För skadeståndsansvar är det alltså inte tillräckligt att en högre instans har kommit fram till en annan bedömning eller ett annat beslut än den myndighet eller det organ som fattat det överklagade avgörandet. Vid rättstillämpning finns det inte sällan utrymme för olika bedömningar eller beslut vilka var för sig kan framstå som riktiga i den meningen att det inte kan sägas att det ena eller andra ställningstagandet innefattar fel eller försummelse. Skadeståndsansvar för oriktig rättstillämpning förutsätter därför att en uppenbart oriktig bedömning har gjort för att oaktsamhet ska anses vara för handen. En annan ordning skulle i princip innebära att varje avgörande som ändras efter omprövning eller överprövning i högre instans skulle leda till skadeståndsskyldighet för

det allmänna. I praktiken skulle detta innebära ett strikt ansvar vilket skadeståndslagen inte bygger på (se prop. 1972:5 s. 518 och SOU 1993:55 s. 152 f).

Identifiering och registrering av föl inom EU

Förordningar och direktiv för identifiering av hästdjur

Ett antal förordningar och direktiv reglerar identifiering av föl och hästar inom EU. Dessa är i dagsläget:

Djurhälsolagen	Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa
Hästpassförordningen	Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/262 av den 17 februari 2015 om fastställande av bestämmelser i enlighet med rådets direktiv 90/427/EEG och 2009/156/EG vad gäller metoder för identifiering av hästdjur
Zootekniska förordningen	Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2016/1012 av den 8 juni 2016 om avelstekniska och genealogiska villkor för avel, handel med och införsel till unionen av renrasiga avelsdjur, hybridavelssvin och avelsmaterial från dem och om ändring av förordning (EU) nr 652/2014, rådets direktiv 89/608/EEG och 90/425/EEG och om upphävande av vissa akter med avseende på djuravel (förordningen om djuravel)
90/427/EEG	RÅDETS direktiv av den 26 juni 1990 om avelsmässiga och genealogiska villkorförhandeln med hästdjur inom gemenskapen
2009/156/EG	RÅDETS direktiv 2009/156/EG av den 30 november 2009 om djurhälsovillkor vid förflyttning och import av hästdjur från tredjeland

Identifiering av hästdjur i dagsläget

Hästdjur som lever i unionen ska identifieras genom en identitetshandling som gäller hela deras livstid och som i syfte att säkerställa hästdjurets identitet innehåller en beskrivning av hästdjuret i text och i form av ett konturdiagram samt av djurets individuella märken.

För att kunna säkerställa ett hästdjurs identitet bör identitetshandlingen framför allt innehålla en högkvalitativ beskrivning av hästdjuret bestående av en text som beskriver hästdjuret och dess märken samt ett detaljerat konturdiagram som visar hästdjurets individuella och särskiljande märken.

För att säkerställa att hästdjur beskrivs på ett korrekt sätt i sina identitetshandlingar åligger det utfärdande organ sträva efter att följa bästa praxis och utbilda den personal som har hand om beskrivningen av djuren, till exempel genom att följa riktlinjerna från Fédération Équestre Internationale (Internationella ridsportförbundet) och från Weatherbys.

De främsta avelsorganisationerna och tävlingsorganisationerna har enats om ett världsomfattande system enligt vilket alla hästar ska ha ett livslångt nummer, ett s.k. Universal Equine Life Number (UELN). Det har utarbetats på initiativ av World Breeding Federation for Sport Horses (WBFSH), International Stud-Book Committee (ISBC), World Arabian Horse Organization (Waho), European Conference of Arabian Horse Organisations (Ecaho), Conférence Internationale de l'Anglo-Arabe (CIAA), Fédération Equestre Internationale (FEI) (Internationella ridsportförbundet) och Union Européenne du Trot (UET) och närmare information om systemet finns på webbplatsen om UELN).

Ansvar för att utfärda identitetshandlingar för registrerade hästdjur åvilar i första hand de organisationer eller sammanslutningar som för eller upprättar stamböcker för registrerade hästdjur och som är officiellt godkända eller erkända av den behöriga myndigheten i en medlemsstat i enlighet med beslut 92/353/EEG, eller ett officiellt organ i medlemsstaten vilket för stamboken där hästdjuret är infört eller registrerat för avelsändamål i enlighet med beslut 96/78/EG.

Direktivet 90/427/EEG

Identitetshandlingen ska – enligt artikel 8 första punkten direktivet 90/427/EEG – ha utformats av kommissionen enligt förfarandet i artikel samma direktiv och innehålla åtminstone de uppgifter som anges i en bilaga till direktivet. Dessa uppgifter får utökas eller ändras enligt förfarandet i artikel 10 direktivet.

För registrering i stamböckerna eller bilaga till stamböcker krävs att hästdjurets identitet och härstamning kan fastställas.

Medlemsstaterna inom EU åläggs – artikel 8 första punkten direktivet 90/427/EEG – att säkerställa att ett registrerat hästdjur åtföljs av en identitetshandling när det flyttas.

Hästpasseförordningen

I hästpasseförordningen – en genomförandeförordning – fastställs bestämmelser i enlighet med rådets direktiv 90/427/EEG och 2009/156/EG i fråga om identifiering av hästdjur.

I artikel 4 hästpasseförordningen föreskrivs följande.

1. I enlighet med denna förordning ska unionens system för identifiering av hästdjur bestå av följande delar:
 - a) En enda identitetshandling som gäller hästdjurets hela livstid och som ska tillhöra det utfärdande organ som utfärdat den, om inte något annat föreskrivs av det utfärdande organet eller i denna förordning, samt som innehåller följande:
 - i) En förklarande beskrivning av hästdjuret och registrering av dess märken.
 - ii) Ett fullständigt konturdiagram som avbildar de märken som registrerats i beskrivningen.
 - iii) Ett utrymme för auktoriserade anteckningar som beskriver ändringar av identitetsuppgifterna.
 - b) En metod för att säkerställa identiteten som
 - i) säkerställer en entydig koppling mellan identitetshandlingen och hästdjuret för vilket den har utfärdats,
 - ii) visar att hästdjuret redan har genomgått ett identifieringsförfarande.
 - c) En databas för registrering, i enlighet med artikel 38, av identitetsuppgifter om det hästdjur för vilket identitetshandlingen har utfärdats och om den djurhållare som lämnat in ansökan om identitetshandlingen. Genom databasen tilldelas djuret samtidigt det unika livslånga numret.
 - d) En central databas som upprättats i enlighet med artikel 39.
2. Ett hästdjur ska endast anses vara identifierat i enlighet med denna förordning om det
 - a) åtföljs av en identitetshandling som utfärdats i enlighet med bestämmelserna i
 - i) artikel 9 för hästdjur födda i unionen, eller
 - ii) artikel 14 för hästdjur importerade till unionen, eller

- iii) artikel 29 eller 30 när det åtföljs av ett duplikat av identitetshandlingen, eller
 - iv) artikel 32 när det åtföljs av en ersättande identitetshandling, eller
- b) identifieras i enlighet med
- i) artikel 24 när det gäller undantag vid förflyttning eller transport av hästdjur som åtföljs av en provisorisk handling, eller
 - ii) artikel 26.2 när det gäller undantag vid viss förflyttning och transport av hästdjur för slakt.

Djurhållare ska – enligt artikel 11 första punkten hästpassförordningen – lämna in en ansökan om identitetshandling för hästdjur födda i unionen till det berörda utfärdande organet i den medlemsstat där den anläggning där hästdjuret hålls är belägen och ska tillhandahålla alla uppgifter som krävs för att följa denna förordning. Ordalydelsen av uttrycket ”det berörda utfärdande organet i den medlemsstat där den anläggning där hästdjuret hålls är belägen” är mångtydigt och lämnar utrymme för flera tolkningar.

Medlemsstaterna ska – enligt artikel 11 andra punkten hästpassförordningen – fastställa de tidsfrister för inlämning av den ansökan som anges i punkt 1 samma förordning som är nödvändiga för att följa den tidsfrist för identifiering som anges i artiklarna 12 och 13.1 i förordningen.

Hästdjur födda i unionen ska – enligt artikel 12 första punkten hästpassförordningen – identifieras med hjälp av en identitetshandling som utfärdats i enlighet med artikel 9 senast tolv månader efter födseln och under alla omständigheter innan de permanent lämnar födelseanläggningen – utom då sådan förflyttning sker i enlighet med artikel 23.2 c som föl vid sidan av sto där stoet är den moder som fölet är beroende av eller i enlighet med artikel 26.2*.

Genom undantag från artikel 12 första punkten hästpassförordningen får medlemsstaterna – enligt andra punkten samma lagrum – besluta att begränsa den längsta tillåtna perioden för identifiering av hästdjur till sex månader eller till kalenderåret för födelsen.

De identitetshandlingar som utfärdas för registrerade hästdjur eller för hästdjur för avel och produktion ska – enligt artikel 23 punkten 1 hästpassförordningen – med vissa särskilt föreskrivna undantag alltid åtfölja de hästdjur för vilka de utfärdats – däribland när hästen inte är avvänjd och följer modern eller fosterstoet.

*Enligt JBV är det dock väldigt oklart om detta ”foal by foot” kommer att finnas kvar. Det tror inte att det.

När identitetshandlingen utfärdas eller tidigare utfärdade identitetshandlingar registreras ska det utfärdande organet – enligt artikel 38 första punkten hästpassförordningen – registrera vissa där föreskrivna uppgifter.

Den zootekniska förordningen

Den zootekniska förordningen trädde i kraft den 1 november 2018. Vid i kraftträdandet upphävdes – enligt artikel 64 i förordningen – direktivet 90/427/EEG. Bestämmelserna i direktivet ersattes med de artiklar som redovisas i en jämförelsetabell i bilaga VII till förordningen och träder i stället för de upphävda bestämmelserna.

Bestämmelser om hur ett hästdjurs identitet ska fastställas finns bl a i bilaga II del I kapitel I–II den zootekniska förordningen d.v.s. enligt den nu gällande Hästpassförordningen som 21 april 2021 kommer att ersättas av Djurhälsoförordningen och de regler som anges i det avelsprogram som i godkänts i enlighet med artikel 8.3 och i förekommande fall artikel 12.

I bilaga II del 1 kapitel 1 slås i första punkten c fast, att djuret ska identifieras i enlighet med unionsrätten på området djurhälsa i fråga om identifiering och registrering av djur av den berörda arten och de regler som anges i det avelsprogram som har godkänts. Samma krav återkommer i bilaga II del 1 kapitel II.

De organ som utfärdar identitetshandlingarna för registrerade hästdjur bör – enligt motivering 28 – vara de organ som utfärdar identitetshandlingar för registrerade hästdjur – enligt motivering 28 – vara de organisationer eller sammanslutningar som för eller upprättar stamböcker för registrerade hästdjur och som är officiellt godkända eller erkända av den behöriga myndigheten i en medlemsstat i enlighet med beslut 92/353 EEG, eller ett officiellt organ i medlemsstaten vilket för stambok där hästdjuret är infört eller registrerat för avelsändamål i enlighet med beslut 96/78/EG. Nationella filialer till internationella organisationer eller sammanslutningar som har överinseende över hästar avsedda för tävling eller kapplöpning och som har sitt huvudkontor i en medlemsstat bör även kunna fungera som ett organ som utfärdar identitetshandlingar för registrerade hästar.

Djurhälsoförordningen

Den 21 april 2021 träder djurhälsoförordningen i kraft. I den förordningen har förts samman en rad bestämmelser som enligt EU-rätten nu gäller – inte bara i fråga om hästdjur utan även i fråga om andra djurslag såsom får, get, svin,

nötkreatur, hundar, katter, kamel – och hjortdjur, burfåglar, sällskapsdjur, vattenlevande djur m fl. Djurhälsoförordningen bygger således på en redan existerande ordning. Vid ikraftträdandet kommer hästpassförordningen att upphöra att gälla och ersättas av bestämmelser i djurhälsoförordningen.

I djurhälsoförordningen fastställs – enligt artikel 1 första punkten – bestämmelser om förebyggande och bekämpning av djursjukdomar som kan överföras till djur eller till människor.

Införandet av djurhälsoförordningen motiveras av bl a följande skäl.

Djurhälsoförordningen är – enligt motivering 4 – avsedd att säkerställa en hög standard för djurs och människors hälsa i unionen och en rationell utveckling av jordbruks- och vattenbrukssektorn samt att öka produktiviteten. Dessa bestämmelser behövs bland annat för att bidra till fullbordandet av den inre marknaden och för att förhindra spridningen av infektiösa sjukdomar, framhålls det.

Den befintliga unionslagstiftningen om djurhälsa består – enligt motivering 5 – av en rad sammankopplade och inbördes relaterade grundläggande rättsakter, som fastställer djurhälsobestämmelser som gäller för handel inom unionen, införsel till unionen av djur och produkter, utrotning av sjukdomar, veterinärkontroller, anmälan av sjukdomar och finansiellt stöd rörande olika djurarter, men en övergripande rättslig ram med harmoniserade principer för hela sektorn saknas.

Syftet med djurhälsoförordningen är – enligt motivering 9 – att genomföra åtagandena och visionerna i strategin för djurhälsa – inklusive "One Health"-principen – och att konsolidera den rättsliga ramen för unionens gemensamma politik på djurhälsoområdet genom ett enda, förenklat och flexibelt regelverk för djurhälsa.

Djurhälsoförordningen är ett synnerligen omfångsrikt lagkomplex. Lagen innehåller 283 artiklar redovisade i olika delar, avdelningar, avsnitt och kapitel. Till lagen är även fogad olika bilagor. EU-kommissionen ges i lagen rätt att specificera olika artiklar genom delegerade akter.

Det stora flertalet av artiklarna i djurhälsoförordningen avser av naturliga skäl beredskap för bekämpning av sjukdomar, hur bekämpningen ska gå till, ansvaret för övervakningen att sjukdomar inte sprids, veterinärkontroller, samordningen av bekämpningsinsatser, utformningen av utrotningsprogram och likartade ämnen för bestämmelserna.

Ett av de remedier för att förhindra spridning av sjukdomar som står de ansvariga – myndigheter, djurhållare och aktörer – till buds är att kunna spåra smittade djur och varifrån de kommer, vilket förutsätter att djurens identitet är känd.

Spårbarhetskraven för hållna landlevande djur och avelsmaterial redovisas i djurhälsoförordningen i DEL IV avdelning I kapitel 2 avsnitt 1 artiklarna 108 – 120.

I definitionerna i artikel 4 djurhälsoförordningen avses med *landlevande djur*: fåglar, landlevande däggdjur, bin och humlor, samt med *hållna djur*: djur som hålls av människor – inbegripet, när det gäller vattenlevande djur, vattenbruksdjur

Av de ovan angivna artiklarna avser följande artiklar andra djurslag än hästdjur och förbigås därför i det följande

- 112 – nötkreatur
- 113 – får och getter
- 115 -116 – hållna svin
- 117 – andra hållna landlevande djur än nötkreatur, får, getter, svin och hästdjur

Artikel 114 avser specifikt hästdjur.

I **artikel 108** åläggs medlemsstaterna att upprätta ett system för identifiering och registrering av hållna landlevande djur.

I artikel 108 föreskrivs följande.

1. Medlemsstaterna ska ha ett system för identifiering och registrering av de arter av hållna landlevande djur för vilka ett sådant system krävs enligt denna förordning och bestämmelser antagna enligt denna. Ett sådant system ska i förekommande fall innefatta registrering av förflyttningar av sådana djur.
2. Vid inrättandet av det system som avses i punkten 1 ska medlemsstaterna beakta följande:
 - a) De berörda hållna landlevande djurens art eller kategori.
 - b) Den risk som denna art eller kategori utgör.
3. Det system som föreskrivs i punkten 1 ska inbegripa följande element:
 - a) Möjlighet att identifiera enskilda hållna landlevande djur eller grupper av hållna landlevande djur.
 - b) Identitetshandlingar, förflyttningsdokument och andra dokument för identifiering och spårning av hållna landlevande djur enligt artikel 110.
 - c) Aktuella journaler som förs på anläggningarna i enlighet med artikel 102.1 a och b.

- d) En databas över hållna landlevande djur i enlighet med artikel 109.1.
4. Det system som föreskrivs i punkten 1 ska vara utformat så att det
- a) säkerställer att de åtgärder för förebyggande och bekämpning av sjukdom som fastställs i denna förordning kan genomföras effektivt,
 - b) underlättar möjligheten att spåra hållna landlevande djur och förflyttningar av dem inom och mellan medlemsstaterna samt införsel av dem till unionen,
 - c) säkerställer effektiv driftskompatibilitet, integration och kompatibilitet mellan de olika delarna av systemet,
 - d) säkerställer att systemet i lämplig utsträckning är anpassat till
 - i) det elektroniska informationssystem för anmälan och rapportering inom unionen som föreskrivs i artikel 22, och
 - ii) Traces,
 - e) säkerställer enhetliga metoder för de olika djurarter som omfattas av systemet.
5. Medlemsstaterna får i tillämpliga fall göra följande:
- a) Använda hela eller delar av det system som föreskrivs i punkten 1 för andra ändamål än vad som avses i punkt 4 a och b.
 - b) Införliva identitetshandlingarna, förflyttningsdokumenten och de andra dokument som avses i artikel 110 med djurhälsointygen eller den egenförsäkran som föreskrivs i artiklarna 143.1, 143.2 och 151.1 och bestämmelser som antagits enligt artiklarna 144.1 b och c, 151.3 och 151.4.
 - c) Utse en annan myndighet eller bemyndiga ett annat organ eller en fysisk person för att säkerställa den praktiska tillämpningen av det system för identifiering och registrering som föreskrivs i punkt 1 i denna artikel inbegripet utfärdande av identitetshandlingar och utformning av mallar i enlighet med artikel 110.1 a, b och c.

I **artikel 109** åläggs medlemsstaterna att upprätta och underhålla en databas över hållna landlevande djur.

I artikel 109 föreskrivs följande.

- 1. Medlemsstaterna ska upprätta och underhålla en databas för registrering av åtminstone följande:
 - a)-c) Avser andra djurarter än hästdjur
 - d) Följande uppgifter om hållna hästdjur:
 - i) Deras unika kod enligt artikel 114.
 - ii) Den metod för identifiering enligt artikel 114.1 b som kan koppla samman det berörda djuret med den identitetshandling som avses i led iii, i förekommande fall.

- iii) Relevanta identifieringsuppgifter i den identitetshandling som föreskrivs i artikel 114.1 c, i enlighet med de bestämmelser som antas enligt artiklarna 118 och 120.
- iv) De anläggningar där djuren vanligen hålls.
- e) Avser andra djurarter av hållna landlevande djur än hästdjur

2. Avser andra djurarter än hästdjur

Artikel 110 reglerar den behöriga myndighetens skyldighet avseende identitetshandlingar, förflyttningsdokument och andra dokument för identifiering och spårning av hållna landlevande djur

I artikel 110 föreskrivs följande.

1. Varje behörig myndighet ska
 - a) utfärda identitetshandlingar för hållna landlevande djur när sådana dokument krävs enligt artiklarna 114.1 c och 117 b samt bestämmelser som antagits enligt artiklarna 118 och 120,
 - b)-c) avser andra djurarter än hästdjur
2. Punkt 1 b ska inte hindra medlemsstaterna från att anta nationella regler om utfärdande av djurpass för djur som inte är avsedda för förflyttning mellan medlemsstaterna.

Artikel 111 reglerar allmänhetens tillgång till uppgifter om identifieringsmärken

I artikel 111 föreskrivs följande.

Varje behörig myndighet ska underrätta kommissionen om och offentliggöra följande uppgifter:

- a) Kontaktpunkter för de databaser som upprättats av medlemsstaterna i enlighet med artikel 109.1.
- b) De myndigheter eller organ som ansvarar för att utfärda identitetshandlingar, förflyttningsdokument och andra dokument i enlighet med artikel 110, med beaktande av artikel 108.5 c.
- c) De identifieringsmärken som ska användas för varje art och kategori av hållna landlevande djur i enlighet med artiklarna ----- 114.1 -----samt bestämmelser som antas enligt artiklarna 118 och 120.
- d) Det föreskrivna formatet för utfärdande av identitetshandlingar och andra dokument enligt artikel 110.

Artikel 114 reglerar aktörernas skyldigheter avseende identifiering och registrering av hållna hästdjur

I artikel 114 föreskrivs följande.

1. Aktörer som håller hästdjur ska se till att varje enskilt djur kan identifieras med hjälp av
 - a) en unik kod, som registreras i den databas som föreskrivs i artikel 109.1,
 - b) ett fysiskt identifieringsmärke eller annan metod som otvetydigt kopplar samman det hållna djuret med den identitetshandling som avses i led c i denna punkt, vilken utfärdats av den behöriga myndigheten i enlighet med artikel 110, och
 - c) en korrekt ifylld identitetshandling, som gäller under hästdjurets hela livstid.

2. Aktörer som håller hästdjur ska se till att uppgifter om dessa djur överförs till den databas som föreskrivs i artikel 109.1.

Avelsprogram enligt den Zootekniska förordningen

Definition av avelsprogram och avelsorganisation

Ett avelsprogram definieras som ett systematiskt förfarande, inklusive registrering, urval, avel och utbyta av avelsdjur och avelsmaterial från dem – som utformas och genomförs för att bevara eller förstärka önskade fenotypiska och/eller genetiska egenskaper hos den avsedda populationen.

Avelsprogram för renrasiga avelsdjur genomförs – enligt motivering 20 i den Zootekniska förordningen - med det övergripande syftet att förbättra egenskaper som är relaterade till produktion och andra egenskaper hos djur av en viss ras eller bevara en ras. Dessa avelsprogram bör omfatta ett tillräckligt stor antal renrasiga avelsdjur som hålls av en uppfödare som genom avel och urval främjar och utvecklar önskvärda egenskaper hos dessa djur eller säkerställer rasens bevarande, i enlighet med de mål som de deltagande uppfödarna gemensamt har godkänt.

Avelsdjur (renrasiga eller hybrider) som ingår i ett avelsprogram inför i en stambok eller ett register, inklusive uppgifter om deras härstamning och, beroende på de avelsmål som har fastställts i ett avelsprogram, genomgår individprovning eller andra bedömningar som utmynnar i registrering av uppgifter om egenskaper i relation till målen för avelsprogrammet. Om så anges i avelsprogrammet utförs en avelsvärdering för att bedöma djurens avelsvärde, så att de kan rankas efter resultaten. Dessa avelsvärden och resultaten av individprovningar samt den genealogiska informationen ligger till grund för avel och urval.

En avelsorganisation är definitionsmässigt en organisation som genomför ett avelsprogram med renrasiga avelsdjur som är införda i den stambok eller stamböcker som den för eller upprättar.

Genomförande av avelsprogram i andra medlemsstater i EU

Ett avelsprogram bör – enligt motivering 30 i den Zootekniska förordningen – få genomföras i flera medlemsstater.

Avelsorganisationer som erkänts i en medlemsstat bör ha möjlighet att genomföra sina godkända avelsprogram i en eller flera andra medlemsstater för att säkerställa bästa möjliga användning inom unionen av avelsdjur med högt avelsvärde. I detta syfte bör ett förenklat anmälningsförfarande införas för att se till att den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten är medveten om avsikten att bedriva gränsöverskridande verksamhet. Säsongsbetingade förflyttningar av avelsdjur inom en medlemsstats gränser eller mellan flera medlemsstater bör dock inte medföra en obligatorisk utvidgning av det geografiska området.

Gränsöverskridande samarbete mellan avelsorganisationer och avelsverksamheter som vill ingå ett sådant samarbete bör – enligt motivering 31 – underlättas, samtidigt som man bör säkerställa näringsfrihet och avskaffande av hinder för den fria rörligheten för avelsdjur och avelsmaterial från dem.

Avelsorganisationer som har erkänts i en medlemsstat har efter ett förenklat anmälningsförfarande möjlighet att genomföra sina godkända avelsprogram i en eller flera andra medlemsstater för att säkerställa bästa möjliga användning inom unionen av avelsdjur med högt avelsvärde.

Anmälan om avelsprogram i annan medlemsstat

Artikel 12 den zootekniska förordningen reglerar anmälan och godkännande av avelsprogram som genomförs i andra medlemsstater än den medlemsstat där avelsorganisationen eller avelsverksamheten är erkänd.

I artikel 12 föreskrivs följande.

1. Om en avelsorganisation eller avelsverksamhet avser att genomföra ett avelsprogram som har godkänts i enlighet med artikel 8.3 även på avelsdjur som hålls i en annan medlemsstat än den medlemsstat där avelsorganisationen eller avelsverksamheten är erkänd i enlighet med artikel 4.3 (med avseende på tillämpningen av denna artikel nedan kallad den andra

medlemsstaten) ska avelsorganisationen eller avelsverksamheten anmäla den planerade utvidgningen av det geografiska området till den behöriga myndighet som har erkänt den avelsorganisationen eller avelsverksamheten i enlighet med artikel 4.3.

2. Den behöriga myndighet som har erkänt den avelsorganisationen eller avelsverksamheten i enlighet med artikel 4.3 ska

a) lämna en anmälan till den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten minst 90 dagar före det planerade startdatumet för avelsprogrammet i den andra medlemsstaten och, på begäran av den myndighet som har tagit emot anmälan, tillhandahålla en översättning av anmälan till ett av den andra medlemsstatens officiella språk,

b) på begäran av den myndighet som har tagit emot anmälan minst 60 dagar före det planerade startdatumet för avelsprogrammet i den andra medlemsstaten tillhandahålla en kopia av det avelsprogram som godkänts i enlighet med artikel 8.3 tillsammans med, på begäran av den myndigheten, en översättning till ett av den andra medlemsstatens officiella språk som ska tillhandahållas av den ansökande avelsorganisationen eller avelsverksamheten.

3. Den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten får inom 90 dagar från mottagandet av den anmälan som avses i punkt 2 a besluta att inte godkänna att avelsprogrammet genomförs på dess territorium om

a) ett godkänt avelsprogram redan genomförs i den andra medlemsstaten på renrasiga avelsdjur av samma ras, och

b) godkännandet av ytterligare ett avelsprogram skulle äventyra det avelsprogram som genomförs av en annan avelsorganisation för samma ras och som redan har godkänts i den andra medlemsstaten med avseende på minst ett av följande alternativ:

- i) de väsentliga egenskaperna hos rassärdragen eller huvudmålen för avelsprogrammet,
- ii) bevarandet av denna ras eller av den genetiska mångfalden inom rasen,
- iii) om det avelsprogrammet syftar till att bevara rasen, ett effektivt genomförande av det avelsprogrammet
 - när det handlar om en utrotningshotad ras, eller,
 - när det handlar om en lokal ras som är ovanlig i ett eller flera av unionens territorier.

4. Den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten ska informera den behöriga myndighet som har erkänt avelsorganisationen i enlighet med artikel 4.3 om resultatet av den anmälan som avses i punkt 1 i den här artikeln och, om

myndigheten beslutar att inte godkänna att avelsprogrammet genomförs på dess territorium, ge en motiverad förklaring till detta beslut.

5. Om den behöriga myndighet i den andra medlemsstaten inte svarar på den anmälan som avses i punkt 2 a inom 90 dagar från dagen för mottagandet av den anmälan ska det utgöra ett godkännande.

6. Den behöriga myndighet som har erkänt avelsorganisationen i enlighet med artikel 4.3 ska utan onödigt dröjsmål informera avelsorganisationen eller avelsverksamheten om resultatet av den anmälan som avses i punkt 2 a i den här artikeln, och, om den beslutar att inte ge sitt godkännande, ge avelsorganisationen den motiverade förklaring till beslutet som avses i punkt 4 i den här artikeln.

7. Om den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten beslutar att inte godkänna avelsprogrammet i enlighet med punkt 3 ska den informera kommissionen om sitt beslut och ange skälen till det beslutet.

8. Om den behöriga myndighet i den andra medlemsstaten beslutar att inte godkänna avelsprogrammet i enlighet med punkt 3 i denna artikel och om den avelsorganisation som avser att genomföra avelsprogrammet i den andra medlemsstaten begär en omprövning av beslutet ska den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten och den behöriga myndighet som har erkänt avelsorganisationen i enlighet med artikel 4.3 samarbeta avseende begäran om omprövning.

9. Den behöriga myndighet som har erkänt avelsorganisationen i enlighet med artikel 4.3 ska informera den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten om ändringarna i avelsprogram som har godkänts i enlighet med artikel 9.3.

10. På begäran av den behöriga myndighet i den andra medlemsstaten ska den avelsorganisation eller avelsverksamhet som bedriver verksamhet i enlighet med denna artikel i den andra medlemsstaten tillhandahålla aktuell information till den behöriga myndigheten, särskilt om antalet uppfödare som deltar och avelsdjur som omfattas vid genomförandet av avelsprogrammet på det territoriet. En sådan begäran ska göras på samma sätt som begäranden till avelsorganisationer eller avelsverksamheter som är erkända i den andra medlemsstaten.

11. Den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten får upphäva det godkännande av avelsprogrammet som föreskrivs i denna artikel om det under minst 12 månader inte finns några uppfödare som deltar i det avelsprogrammet på den andra medlemsstatens territorium.

Befogenheter för en avelsorganisation i en annan medlemsstat

Vilka befogenheter att identifiera och utfärda hästpass samt stambokföra föl har – enligt EU-rättsliga bestämmelser – en travorganisation när organisationen är verksam i en annan medlemsstat än den där organisationen har sitt säte?

En avelsorganisation är definitionsmässigt en organisation som genomför ett avels-program med renrasiga avelsdjur som är införda i den stambok eller de stamböcker som den eller det för eller upprättar.

En stambok innefattar enligt definitionen varje typ av stambok, förteckning eller dataregister som förs av en avelsorganisation och som består av ett huvudavsnitt och, om rasföreningen beslutar detta, en eller fler bilagor för djur av samma art som inte är berättigade att föras in i huvudavsnittet i stamboken.

Renrasiga avelsdjur som förs in i stamböcker måste identifieras i enlighet med EU-rättsliga bestämmelser.

De myndigheter som är behöriga på djurhälsoområdet ska utfärda en identitetshandling för hästdjur som gäller under hästdjurets hela livstid, vars närmare innehåll ska anges närmare av kommissionen genom delegerade akter.

De organ som utfärdar identitetshandlingar för registrerade hästdjur är – och bör enligt EU-rättsliga författningar vara – de organisationer eller sammanslutningar som för eller upprättar stamböcker för registrerade hästdjur och som är officiellt godkända eller erkända av den behöriga myndigheten i en medlemsstat.

Jordbruksverket har erkänt ST som avelsorganisation – och därmed uppdragit åt ST att utfärda identitetshandlingar för registrerade hästdjur, vilket framgår av beslutet om erkännande – samt godkänt ST:s avelsprogram.

De befogenheter som avelsorganisationen har när organisationen är verksam i en annan medlemsstat bör rimligtvis vara desamma som när organisationen är verksam i den medlemsstat där organisationen har sitt säte. I annat fall kan organisationen inte genomföra sitt avelsprogram.

Det finns i de EU-rättsliga författningarna som reglerar den rubricerade frågeställningen inte något synbart stöd för att skilja mellan befogenheten att identifiera och utfärda hästpass för ett föl från befogenheten att stambokföra fölet.

Curriculum vitae

1943-02-23

Jur kand	1967
Fil kand	1968 med tyngdpunkten i teoretisk filosofi och samhällsvetenskapliga ämnen
Tingsmeritering	1968–70 Landskrona tingsrätt
Fiskalstjänstgöring	1970-71 Hovrätten över Skåne och Blekinge
Underrättstjänstgöring	1971–1973 hovrättsfiskal vid olika tingsrätter i Skåne och Blekinge
Kammarättsassessor	1973-74 Kammarrätten i Göteborg
Utredningsverksamhet	1974-86 olika utredningar under Finans- och Justitiedepartementet samt Domstolsverket som utredningssekreterare och sakkunnig
Hovrättsråd	1981 Hovrätten för Övre Norrland i Umeå (10 månader)
Rådman	1986 Lunds tingsrätt
Hovrättsråd	1989 hovrätten över Skåne och Blekinge
Lagman	1992 Klippans tingsrätt
Lagman	2002 Ystads tingsrätt vari år 2005 integrerades Trelleborgs tingsrätt
Pensionering	hösten 2007

